

te beha-  
val was,  
f moeten  
uitrukken,  
een Syno-  
n de jon-  
peten loo-  
f een man  
kerk be-  
heel het  
lat aan de  
noot aan  
e mogen  
hij het  
de Ned.  
worden  
gen dezer  
geval te  
het hier  
Patrimo-  
tan werk-  
d voor of  
r van den  
dit geval  
niet rust  
iets ge-  
vers on-  
eisch ge-  
ullen op  
n terrein  
erv, kerk  
inziger  
een jaren  
en.  
in dezen  
in leiden,  
missen,  
van mild-  
„heilige  
it er een  
lijk, die  
niet met  
tijd en  
dat op  
oomsche  
wat nog  
eden, uit  
redden,  
Christe-  
en, enkel  
synodaal  
n.  
sme van  
nize By-  
neer en  
uitkomst  
estelijke  
af komt  
heid van  
um heb-  
chisatie  
tus van  
nemend  
ig punt  
in nage-  
vragen  
den zóó  
en kan.  
e min of  
aan het  
roemde  
bekende  
dat de  
zochten  
voldeed  
ing het  
e in dit  
ben, dat  
oor zijn  
Voetius  
ijk, om-  
e Latijn  
enis die  
Neder-  
e niets  
te druk  
dig.  
s Hoge  
al zijn  
in deze  
bandjes  
litt is,  
el, dat  
t men  
fdestuk  
andere  
zonder  
vinden  
la men  
nes er  
weefn.  
t.  
stbaar.  
oetius  
a band  
idjen.  
ideker  
g eens

Men mag Willem den Zwijger niet af-  
beelden in een generaalspak van den tegen-  
woordigen tijd.  
Voetius te portretteeren in zwarten rok,  
met open vest en witte das zou den goeden  
smaak beledigen.  
En iets dergelijks is hier geschied.  
Het gold hier een religieus werk van  
ernstigen aard, en wel een werk uit de  
dagen van de Dordtsche Synode.  
Hier had dus een band bij gehoord, die  
ernstig van karakter, sober in stijl en antiek  
van opvatting was.  
En daarvoor in plaats biedt men ons  
thans een luchtig phantasiebandje zonder  
stijl of toon.  
Zelfs de kleur is smakeloos.  
Zeër hopen we dan ook, dat de Gebr.  
Huge, die anders met deze uitgave eere  
inleggen, dit onmogelijk bandje zoo spoedig  
mogelijk aan den kant zullen zetten, en  
Voetius weer kleeden zullen in een gewaad,  
dat bij hem past.

Te waardeeren en verre van onverdien-  
stelijk is de poging die de organist W. J.  
Mennes heeft gewaagd, om onze huiselijke  
gewijde muziek met een nieuwe bijdrage te  
verrijken.

Van Bethlehem naar den Olijberg is de  
titel van de acht liederen die hij dichtte  
op muziek zette. De uitgave zag het  
licht bij de heeren Hóveker en Zoon.

Ze zijn ons een levensteeken.  
Een volk dat iets van den vrede Gods  
verstaat, weet van jubelen en blijde te zijn  
en heeft behoefte aan zang en toonkunst.

Zoolang het bij proza blijft is nog te  
veel het redeneerend verstand aan het woord.  
Eerst waar de zang komt jubelt het leven.  
Toch vergeet ook de zanger de waarheid  
van het proza niet te zeer uit het oog.

Iets wat tot ons leedwezen ook den heer  
Mennes op een enkele punt overkwam, met  
name in zijn *Pinksterlied*.

Op het Pinksterfeest te zingen: *Daal Gij  
nu ook neder, o Geest van den Vader*, is  
feitelijk het Pinksterwonder loochenen.

Pinksteren toch beteekent juist dat de Hei-  
lige Geest toen in Gods kerk is neerge-  
daald en sinds die kerk nooit verlaten heeft.  
In den zin van het Pinksterfeest kan Hij  
dus niet op ons nederdaalen, want Hij is bij  
ons en heeft woning bij ons gemaakt.

Ook de bede: „o, Heilige Vader, schenk  
ons het geloof“, gaat niet. Wel: Versterk  
ons geloof, verrijk ons geloof, maar niet:  
Schenk ons het geloof.

Immers een schare, die dit bidt, belijdt  
hiermee nog geen geloof te hebben, en hoe  
zou zulk een schare zoo iets bidden kunnen?

KUYPER.

## Uit de Pers.

In de *Vrije Kerk* schrijft Ds. Beuker in  
zake de vereeniging:

Overschrijft zij we met de *Herant* van oordeel dat  
de vereeniging der Kerken van Gereformeerde be-  
lijdenis en van Calvinistische type een zeer belang-  
rijke zaak is. Als ze gelukkig tot stand mag komen,  
waaraan we nauwelijks meer twijfelen, dan zal Satan  
er spijt van hebben en onze Synodale tegenstanders  
zullen het niet dan met lede oogen aanzien. Men zal  
ons dan niet langer tegenstanders kunnen uitspelen.  
En als de nu nog reeds Gereformeerde samen-  
vergaderen, samen bidden, en samen werken, dan zal  
de onderlinge liefde nieuwe kracht ontvangen. Het  
kan een nieuwe opwekking geven voor alle Gerefor-  
meerden. Als de liefde weer aan 't woord komt, en  
straks overeenkomstige Gereformeerde belijdenis en  
kerkenorde aan 't werk gaat, dan zal ze niet nalaten  
ook invloed naar buiten te oefenen. De Gereformeerden  
in het Ned. Herv. Kerkgenootschap komen er meer  
door in de klein. Ze hebben dan te kiezen tusschen  
de hiërarchische synodale Ned. Herv. Kerk van 1816  
en tusschen de vereenigde Gereformeerde Kerken  
dezer landen op belijdenis en Dordtsche Kerkorde  
gegrond. Zij kunnen dan niet meer zeggen: „ik weet  
wel dat de Ned. Herv. Kerk niet past, maar de  
Gereformeerde Kerkengroepen zijn het ook niet  
elkaar niet eens. Dus als ik uit het synodale genoot-  
schap uittreed, dan weet ik nog niet bij welke groep  
ik wezen moet.“ Dit voorwonder is dan vervallen.  
Of door den sterken arm der liberale overheid de  
kerkegebouwen en kerkelijke goederen der voormalige  
Gereformeerde Kerken in de handen der Gereformeerde  
wettige genootschap zijn gespeeld en in die handen,  
zoolang God het gedooft, gelaten worden, dat zal  
een ernstig beklag van dien naam des Heeren op den  
duur niet tegenhouden om te zien waar eigenlijk toet  
de Gereformeerde Kerk der vaders te vinden is, noch  
hem beletten om zich daar te voegen.

Als de eenheid der kerken in de *Gereformeerde  
Akte* (want zoo zullen ze na de vereeniging toch  
moeten heeten) gaat doorwerken, dan zal men eens zien  
of deze ook bij machte is om eigen kerken te bouwen,  
om eigen armen, eigen scholen, eigen zending etc.  
te onderhouden. Laten onze synodale tegenstanders  
dan tegen ons optreden met hun aardsverdelijke kerk-  
gebouwen, en met hun landeractiemannen. Wij zullen  
den strijd voeren met de Gereformeerde kerken, maar  
niet tegen de Gereformeerde Kerkengroepen, die met de  
Gereformeerde Kerkengroepen zijn het ook niet  
elkaar niet eens. Dus als ik uit het synodale genoot-  
schap uittreed, dan weet ik nog niet bij welke groep  
ik wezen moet.“ Dit voorwonder is dan vervallen.  
Of door den sterken arm der liberale overheid de  
kerkegebouwen en kerkelijke goederen der voormalige  
Gereformeerde Kerken in de handen der Gereformeerde  
wettige genootschap zijn gespeeld en in die handen,  
zoolang God het gedooft, gelaten worden, dat zal  
een ernstig beklag van dien naam des Heeren op den  
duur niet tegenhouden om te zien waar eigenlijk toet  
de Gereformeerde Kerk der vaders te vinden is, noch  
hem beletten om zich daar te voegen.

Die met ons is, is meerder dan allen die tegen ons  
zijn. Bij heeft gezegd: „De poorten der hel zullen  
haar niet overweldigen.“  
Laten wij Gereformeerden echter niet af laten van  
aanhoudend gebed, dat we in en na de vereeniging  
mogen kunnen zeggen: „de Heere wrocht mede.“  
Zonder zijnen zegen is alles ijdel. Laat ons, al gelukt  
ook de vereeniging volkomen, is al werden ook al de  
op zich zelve staande gemeenten, hier en daar in het  
land verstrooid, der Gereformeerde beginselen indachtig  
en gehoorzaam en alsoo mede in 't Gereformeerde  
kerkverband opgenomen. Laat ons, zeg ik, ook dan  
nog niet op ons groot getal, noch op groote talenten  
en dege organisatie steunen, maar enkel en alleen op  
den Heere. Laat ons ernstig smeken om een nimen  
uitroeping des H. Geestes, opdat vooral het zaad der  
Kerke den Heere leere vroezen. Wij behoeven, in  
goeden zin, een nieuwe opwekking, een nieuwen adem  
des Geestes over de uitgeleide Kerken, zowel als  
rondom haar. Wij willen geen Methodisten wezen,  
maar wij willen evenmin zoo Gereformeerde worden,  
dat we niet om wedergeboorte, om bekering en om  
al de weldaden der genade mensche, welke God ons  
in zijn verbond heeft beloofd en door den H. Doop  
aan ons en ons zaad heeft verzegeld.

Och, dat de hemelen scheurden en de Heere Zich  
eens bij vernieuwing ontkende. Dan zullen wij weer  
elkaar toeroepen: „God heeft bij ons wat groots ver-  
richt.“... deze en die is in Sion geboren. Dan zullen  
niet alleen onze beschouwingen en voorstellingen door  
voed worden van echt Gereformeerde beginselen,  
maar dan zullen ook de harten worden bevestigd in  
den onnaspeurlijken rijkdom van Christus en ruste  
vinden, tegen allen twijfelgeest in, in de eeuwige  
vastigheden van Gods verbond en beloften. En met  
den dichter zullen ook wij dan juichen:

„Mijn ziel zoo nieuwe kracht ontvangen,  
Verzadigd als met vet en smeer:  
Mijn hart zou U vol vreugd, o Heer!  
Verheffen in mijn lofgezangen.“

Dit is geheel uit ons hart geschreven.  
En juist in de zekerheid, dat deze bede in  
vervulling zal gaan, ligt het schoone van onze  
toekomst.

KUYPER.

## Officieele berichten uit de Ned. Geref. kerken.

### MEMORIE

van de Deputaten in zake de vereeniging  
der Gereformeerde Kerken, na onder-  
linge correspondentie, respectievelijk aan  
de Kerken, door welke zij benoemd  
waren, aangeboden.

Deputaten van de Nederduitse Gereformeerde  
Kerken, na correspondentie met de Deputaten  
der Christelijke Gereformeerde Kerk.

oordelende dat de hun opgedragen last en  
macht hen toeliet, om, ter voorbereiding van  
de definitieve vereeniging, bij wijze van cor-  
respondentie te bespreken, welke onderwerpen  
op de aanstaande Synoden uit den aard der  
zaak in aanmerking zullen komen,  
en overwegende dat het voor de Kerken  
nuttig wezen kon, om nog vóór de vergade-  
ringen, die met het oog op de vereeniging  
staan gehouden te worden, een opgave van  
deze onderwerpen te ontvangen.

hebben de eer, aan hunne Kerken onder-  
staande *Memorie* te doen toekomen, als resul-  
taat van besprekingen, op een tweetal verga-  
deringen te Amsterdam op 19 Februari en te  
Utrecht 4 Maart j.l. gehouden. Zij onthouden  
zich daarbij geheel van eenig oordeel of advies;  
alleen noemen zij de onderwerpen, en voegen  
er telkens een korte toelichting aan toe.

Als inleiding ga hierbij voorop een korte  
Resümé van hetgeen door beide Synoden,  
te Leeuwarden en te 's Gravenhage, reeds over-  
gekoomen is.

Nu het Reglement van 1869 voor de Chris-  
telijke Gereformeerde Kerk in dien zin gewij-  
zigd is, dat de Kerkenorde van Dordrecht  
1618/19 de plaats daarvan inneemt en den  
dienst daarvan vervult, en daarmede naar het  
oordeel van Deputaten der Ned. Gereformeerde  
Kerken voldaan is aan de voorwaarde, door  
de Synode te 's Gravenhage gesteld; moet uit-  
gangspunt van alle verdere bespreking en nau-  
were vereeniging de grondslag zijn, waarop de  
beide Synoden te Leeuwarden en te 's Graven-  
hage zich hebben geplaatst.

Daarbij hebben de Kerken van beide groe-  
pen over en weer elkander erkend als Gerefor-  
meerde Kerken naar Belijdenis en Kerken-  
orde. Zij hebben niet gestreefd naar een een-  
stemmig oordeel over elkaanders oorsprong en  
verleden. Veel meer hebben zij de verschillende  
methoden van reformatie aan ieders consciëntie  
overgelaten, en slechts waarborgten tegen ken-  
ning van elkaanders overtuiging gezocht. Maar  
elkaar over en weer erkennen, gelijk zij op  
dit oogenblik zich aan elkander aanboden,  
hebben zij aan lidmaten, leeraars, candidaten,  
ambten, attesten en tucht gelijke rechten en  
geldigheid toegekend. Zij namen samen het  
besluit, om na de vereeniging geen Kerkeraden  
meer te formeeren in plaatsen, waar reeds een  
door haar erkende Gereformeerde Kerk bestaat.

Zij bepaalden dat de leden der verschillende  
Kerken vrij waren, om na de vereeniging te  
blijven waar zij vóór dien tijd kerkelijk behoorden.  
En zij hebben eindelijk beide het beginsel  
aanvaard, dat de Kerken een eenrichting moesten  
hebben voor de opleiding harer leeraars,  
ten minste wat de godgeleerde vorming betreft,  
maar daarnaast tevens uitdrukkelijk het begin-  
sel van vrije studie gehandhaafd.

De onderwerpen, waarop de aandacht dient  
gevestigd te worden, zijn elf in getal:

1. De grensregeling der plaatselijke Kerken.

TOELICHTING. Om van den gelegden grond-  
slag uit tot een nauwere vereeniging te komen,  
zullen de kerken de grenzen moeten regelen,  
die de plaatselijke kerken (gemeenten) van  
elkaar scheiden. Thans loopen deze dikwerf  
uit en dooreen. Wel lieten de synoden te  
Leeuwarden en te 's Gravenhage aan de leden  
de vrijheid, om na de vereeniging te blijven  
onder den kerkeraad, onder wien wij vroeger  
stonden. Maar voor het vervolg is regeling der  
grenzen toch dringend noodig. Zonder twijfel  
behoort deze zaak in de eerste plaats tot de  
werkzaamheid der verschillende klassen. Maar  
het is toch wenschelijk, dat de synoden de  
beginselen aangeven, waarnaar deze regeling  
in iedere klasse, en dus zooveel mogelijk overal  
in gelijken zin en geest, geschieden zal. Er kan  
immers te rade gegaan worden met de oude  
historische en met de burgerlijke grenzen. Men  
kan ook trachten, zooveel doenlijk bestaande  
en gemakkelijk aanwijsbare grenzen te hand-  
haven. En eindelijk kan men ook rekening  
houden met de roeping, om op alle plaatsen  
de gemeente Gods tot openbaring te brengen.

2. Roeping onzer Kerken tegenover de Gerefor-  
meerden, die nog niet met ons vereenigd zijn.

TOELICHTING. Beide synoden hebben erkend,  
dat de gereformeerde kerken in historische  
betrekking staan, tot die aloude gereformeerde  
kerken, wier eens zoo deugdelijke formatie in  
het Nederlandse Hervormde Kerkgenootschap  
is te gronde gegaan. En beide hebben de bij-  
zondere verplichting gevoeld en uitgesproken,  
welke op onze kerken rust tegenover allen, die  
in dat genootschap zijn achter gebleven, of  
reeds op een of andere wijze zich daarvan  
hebben losgemaakt. Er volgt daaruit, dat op  
plaatsen, waar nog geen gereformeerde kerk-  
raad met ons in verband kan treden, zoolang  
moet worden gearbeid, tot ook daar de refo-  
matie worde terhand genomen. Ook deze roe-  
ping gaat zeker allereerst de klassen aan. Deze  
zullen ook hebben te regelen, op wat wijze  
nu reeds opgetredene, of nieuw optredende  
gereformeerde kerkeraden in het verband der  
gereformeerde kerken kunnen worden opge-  
nomen. Maar de synoden behooren de roeping  
toch uit te spreken en aan te dringen, die te  
dezen aanzien op alle kerken afzonderlijk en  
gezamenlijk tegenover de achtergeblevene gerefor-  
meerden rust.

3. Ineenomelting der plaatselijke Kerken.

TOELICHTING. Ter plaatse, waar twee elkan-  
der erkennende Gereformeerde Kerken zijn,  
vindt de vereeniging haar einddoel alleen in  
volledige samenstelling. Met wederzijdsche  
erkenning en correspondentie mag men naar  
gereformeerde beginselen op den duur niet  
tevreden zijn. Natuurlijk raakt ook deze zaak  
in de eerste plaats de plaatselijke kerken en  
de klassen. Maar er kunnen zich bij deze  
ineensmelting moeilijkheden voordoen, waarop  
de Synoden zullen hebben te letten, en die zij

misschien door eenigen goeden raad of voor-  
slag, of ook door het benoemen van een  
Commissie van advies, kunnen verminderen of  
uit den weg helpen. Vooral het verschil in de  
wijze, waarop de kerken tot dusver haar finan-  
ciële beheer voerden, kan bezwaren voor de  
ineensmelting opleveren. Eenzijds toch zijn  
de Kerkeraden als zoodanig met deze admini-  
stratie belast. Anderzijds behelpt men zich  
met de Kerkelijke Kassen, welke als een maat-  
regel voor de rechtszekerheid der goederen  
dusver niet scheen te kunnen worden gemist;  
en, ook al streeft men er naar haar zoo spoed-  
ig mogelijk overbodig te maken, toch nog  
tijdelijk zal moeten worden geduld. Indien om  
deze of andere redenen ineenomelting voorts  
nog niet is te verkrijgen, zal de Synode een  
leidsdraad moeten aangeven voor de wijze,  
waarop correspondentie tusschen de plaatselijke  
kerken kan aangegaan en onderhouden worden.

4. Samenvoeging der kerken in Classen en Provincien.

TOELICHTING. Een ander onderwerp, dat de  
aandacht der Synode vragen zal, is de saam-  
voeging in klassen en provincien. Reeds de  
aanstaande Synoden zullen deze zaak ter hand  
moeten nemen, en een voorloopige regeling  
moeten vaststellen, opdat de eerstvolgende  
klassikale en provinciale vergaderingen ter-  
stond naar die nieuwe regeling kunnen samen-  
komen. Deputaten zullen daarom ook een  
schets van zulk een groepeerling in gereed-  
heid brengen, opdat de Synoden, in verband  
met de instructien der riindere vergaderingen,  
daarvan desverkiezende zich bedienen kunnen.  
Ook bij deze regeling zal men rekenen kun-  
nen met de oude historische, met de burgerlijke,  
of met andere duidelijke aanwijsbare grenzen;  
voorts met plaatselijke ligging, afstanden, reis-  
gelegenheden enz. Tevens zullen de Synoden,  
om de vereeniging in werking te doen treden,  
voor de eerste maal in iedere klasse en pro-  
vincie een kerk moeten aanwijzen, die de  
eerstvolgende klassikale en provinciale verga-  
deringen samenroep. Natuurlijk is heel deze  
regeling een voorloopige. Elke latere kerk-  
elijke vergadering heeft overkocht het recht, om  
veranderingen voor te stellen. Maar deze eerste  
en eenige maal moeten de Synoden deze zaak  
regelen, om de vereeniging in de praktijk in  
werking te doen treden.

5. Huishoudelijke Bepalingen.

TOELICHTING. Beide groepen van Kerken  
hebben allengs verschillende huishoudelijke  
Bepalingen gemaakt. Wij voortaan de rege-  
ring der Kerken naar éénen regel behoort te  
geschieden, moet ook in die Bepalingen over-  
eenstemming worden gebracht. Wat in die  
Bepalingen beiderzijds gelijk is, zou bijv. voor-  
loopig van kracht kunnen blijven; wat met  
elkander strijdt, voorloopig overschort; en het  
overige door de Synoden of door een daartoe  
benoemde Commissie uitgezocht en geschikt  
kunnen worden. Verschillende zaken verlangen  
hierbij terstond een regeling door de Synoden,  
als b.v. hoe voortaan de afvaardiging naar  
klassen, provincien en synode geschieden zal,  
hoe de kosten zullen gedragen worden enz.;  
voorts hebben ook de klassen en provincien  
niet en daar nog hare huishoudelijke bepalingen;  
maar deze hebben zij zelf, zoo noodig, op  
hare eerste samenkomsten te herzien.

6. Naam der vereenigde Kerken.

TOELICHTING. De naam, dien de thans zich  
vereenigende Kerken dragen, is verschillend,  
en moet na de vereeniging voor allen dezelfde  
zijn. Wat zij nu reeds in haar naam gemeen-  
schappelijk hebben, is de bijvoeging van „Gere-  
formeerde“. De Synoden zullen hebben te  
beslissen, of hieraan nog een nadere bepaling,  
Vereenigde, Christelijke, Nederduitse of  
dergel. zal moeten toegevoegd worden. Daar-  
bij zal slechts alle schijn te vermijden zijn, dat  
de ene groep van Kerken in de andere over-  
gegaan en opgenomen zij. Zoodra de vereeni-  
ging definitief is gesloten en de naam is vast-  
gesteld, zullen de beide Synoden hiervan ken-  
nis moeten geven aan de Regering, met  
vermelding dat de Chr. Geref. Kerk en de  
Nederd. Geref. Kerken voortaan in vereeniging  
met elkander onder dezen nieuwen gemeen-  
schappelijke naam wenschen te leven. Daarbij  
zullen de Synoden er de aandacht op moeten  
vestigen, dat twee kerken ter zelfder plaatse,  
zoolang zij niet ineen smelten, aan den gemeen-  
schappelijke naam nog een onderscheiding  
moeten toevoegen, ontleend aan straat, gracht,  
adres van den kerkeraad of dergelijk.

7. Officieel orgaan.

TOELICHTING. Tot dusver werden *Basuin*  
en *Herant* gebruikt als het officieel orgaan  
van de Chr. Geref. Kerk en van de Ned. Geref.  
Kerken. Ook hierin zal, zoo mogelijk over-  
eenstemming moeten gebracht worden. En  
tevens zullen de synoden een zegel moeten  
aannemen, dat als symbool voor de gezamen-  
lijke kerken geldt.

8. Opleiding van predikanten.

TOELICHTING. De synoden te Leeuwarden  
en te 's Gravenhage hebben beide het beginsel  
gehuldigd, dat de kerken zelve eenen richting  
moeten hebben voor de opleiding harer Di-  
naren, althans wat de godgeleerde vorming  
betreft; maar beide tevens ook het beginsel  
van vrije studie erkend en gehandhaafd. De  
bestaande toestand is daarmede beiderzijds  
aanvaard. Die toestand is echter zeer ver-  
schillend: de opleiding der aanstaande Bedie-  
naren des Woords loopt ver uiteen. Propae-  
deutische, tijd van studie, praeparatoir-examen,  
op treden in de gemeente, examens aan de scholen  
en in de klassen, peil en omvang der examens  
zijn in de beide groepen van kerken geheel  
anders geregeld. Ook hierin zal, althans op den  
duur, overeenstemming moeten komen.

Indien deze zaken echter van te groot ge-  
wicht zijn, om ze nu reeds op de aanstaande  
synoden geheel of gedeeltelijk af te handelen,  
zouden de synoden daarvoor Deputaten kunnen  
benoemen, die voor de synode ten volgenden  
jare een plan voor een nieuwe regeling ont-  
werpen en indienen. Maar in ieder geval  
zullen de beide synoden dan toch nu reeds  
door eenige bepalingen moeten voorzien in den  
toestand tot de eerstvolgende synode, vooral  
met betrekking tot het peremptoir of klassikaal  
examen na de beroeping der candidaten.

9. Zending.

TOELICHTING. Ook de zaak der zending,  
zowel onder de Joden als onder de Heidenen,  
eischt nadere regeling. Zij wordt tot dusver  
door de Christ. Geref. kerk en de Ned. Geref.  
kerken op verschillende wijze gedreven. De  
Christ. Geref. kerk liet haar geheel van de kerk  
uitgaan. Van de Ned. Geref. kerken werd zij  
tot dusver alleen behartigd, in verband met de  
Ned. Geref. Zendingvereeniging. Zoo mogelijk,  
zullen de Synoden op dit terrein samenwerking  
tot stand moeten brengen.

## 10. Algemeene Bezittingen.

TOELICHTING. De Christ. Geref. kerk heeft  
reeds eenige algemeene eigendommen verkre-  
gen, en bezit ook eenige algemeene kassen,  
voor de Theol. School; voor Emeriti-predikan-  
ten, predikants weduwen en weezen; voor de  
zending onder Joden en Heidenen. Indien de  
Nederl. Geref. kerken nu de proceskosten af-  
betaalden, en voorts voor al dezen arbeid tot  
samenwerking gezind zijn, gelijk te verwachten  
is; zou er waarschijnlijk geen bezwaar bestaan,  
om deze tot het gemeenschappelijk eigendom  
te maken van de vereenigde Gereformeerde  
kerken.

11. Mandaat der Afgevaardigden ter Synode.

TOELICHTING. De beide Synoden zullen ten  
slotte nog een of meer vereenigde zittingen  
moeten houden, ten einde eenige Commissien  
te benoemen voor de correspondentie met de  
Regering, voor de regeling van de opleiding  
der aanstaande predikanten enz. en misschien  
ook, om nog enkele andere zaken als uitvoei-  
sel van de vereeniging nader te bespreken.  
Daarom is het noodig, dat de kerken aan de  
afgevaardigden ter Synode de macht schenken,  
om in vereenigde zitting met de Synode der  
andere groep samen te komen en aan de  
behandeling der daar voorkomende zaken deel  
te nemen.

Dit zijn de punten, die naar het oordeel  
van Deputaten beiderzijds op de aanstaande  
Synoden vooral ter sprake zullen moeten komen  
en daarom vooral op de mindere vergaderingen  
overwogen moeten worden.

Misschien zullen de Kerken zelve hier nog  
andere onderwerpen aan toevoegen, of ook  
enkele er van weglaten. De vrijheid daartoe  
wordt door dit rapport niet in 't minst ver-  
kocht. Slechts is het wenschelijk, om voor de  
aanstaande Synoden geen andere werkzaam-  
heden in te zenden, dan die rechtstreeks met  
de Vereeniging in verband staan. Alleen voor  
deze zaak komen de Synoden thans in buiten-  
gewone vergaderingen saam.

Utrecht, 4 Maart 1892.

De Deputaten der Nederduitse Geref. Kerken.

K. FERNHOOT,  
G. VAN GOOR,  
A. KUYPER,  
F. L. TOLTERS,  
J. C. SIKKEL.

Voor Correspondentie gezien door  
de Deputaten van de Christelijke Geref. Kerk.

J. VAN ANDEL, Præs. der  
H. BAYNCKE, Scriba.  
L. LINDEBOOM,  
A. LITTOOIJ,  
M. NOORDTJUI.

## Philippus.

Het Geref. Tractaatgenootschap „Philippus“  
richt zich tot „alle belangstellenden in het  
heil van den soldaat“ o. a. aldus:

De Heere heeft ons in 1891 onze verwach-  
ting geenszins beschaamd, maar daarentegen  
boven bidden en denken gezegend.

Geheel het jaar toch vloeiden de gaven toe.  
Particulieren en Vereenigingen, aanzienlijken  
en geringen, dienstbaren en vrijen zonderden  
iets af in het belang van den soldaat. Zelfs  
daelen in den lande hebben door woord en  
daad ons in dezen arbeid der liefde gesteund;  
hooggeplaatste officieren hebben hunne inge-  
noemenheid met dit werk bewijd; en  
heeft niet zelfs Hare Majesteit, onze geëer-  
de Koningin-Regentes, door een zeer  
waardereend schrijven ons vereerd en be-  
moedigd!

Dit alles maakte, zegt de onderteekenaar  
Ds. E. Kropveld te Alblasdendam, niettegen-  
staande de vele bezigheden, die aan het her-  
der en leeraarsambt zijn verbonden, ons den  
arbeid zeer gemakkelijk, en verheugden we  
ons grootelijks in het vooruitzicht aan het  
einde des jaars vele honderde kalenders onder  
ons krijgsvolk te kunnen verspreiden. En  
die blijdschap heeft God ons vergund. Om-  
dat wij thans f 163.96 tegen slechts f 50.89  
in 1890 hadden ontvangen, waren wij in staat,  
thans naar bijna alle garnizoensplaatsen in ons  
vaderland, kalenders heen te doen zenden, tot  
een gezamenlijk bedrag van 567 stuks; terwijl  
wij het ten vorigen jare bij 170 exemplen moes-  
ten laten. Daarom gevoelen we ons gedrongen  
om bij dezen onzen innigen dank te betuigen  
aan allen, die ons tot dit liefdedwerk in staat  
hebben gesteld. En och wat waren „onze  
dapperen“ weer bij met zulk een doelmatig  
Kerst- of Nieuwjaarsgeschenk te worden ver-  
eerd. En zoo prijkt ook dit jaar weer boven  
tal van kribben de Christelijke Scheurkalender  
van „Philippus“, al gaat dat bij mengseldaat  
ook niet zonder zelfverloochening, en al moet  
het er soms smaadheid om dragen.

„Zie er eens“, zeggen eenige militairen tot  
elkander, „V... hangt ook nu 'n fijne  
kalender; we moeten hem afscheuren.“  
„Wat“, zegt een korporaal, „dat moet jelti  
eens probeeren, ik vind het juist flink, dat  
iemand ook in de kazerne voor zijn beginsel  
durf uitkomen; jelti blijven van dien kalender  
af, hoort!“

Ziet zoo blijkt het, dat de Heere geenszins  
beschaamd maakt, dengenen, die den moed  
hebben om zijn naam te belijden.

Dit bleek ook toen een officier een blaadje  
afscheurde, en hetzelfde gelezen hebbende, aan  
den soldaat vroeg, hoe hij aan dien kalender  
kwam, en nadat Z.E. ingelicht was, op wel-  
willenden toon zeide: „Ge moet die blaadjes  
maar aandachtig lezen, daar valt iets uit te  
leeren.“

Blijft er dus wel iets anders over, dan den  
Heere ootmoedig en dankend te erkennen  
voor het voorrecht ons verleend om ander-  
maal het zaad des Woords onder de militairen  
uit te strooien? temeer nu wij het zoo konden  
doen, dat in schier al de kazernes, en onder  
schier al de wapenen kalenders konden wor-  
den geplaatst; mariniers, torpedisten en pan-  
tser-artilleristen niet uitgesloten terwijl ook  
Militaire Thuiszinnen en hospitalen niet werden  
vergeten.

Moge nu ook de Heere zelf die uitgestrooide  
zaadkorrels met den dauw des Heiligen Gees-  
tes bevochtigen; het Woord des Heeren sal  
niet ledig weder keeren; en kan een Paulus  
slechts planten en een Apollon niet meer dan  
nat maken; het is tevens God, die niet enkel  
den wasdom geven wil, maar naar 1 Cor. 3: 7,  
denzelven werkelijk ook *zegt*.

Zij op dien God dan bij den voortgang ons  
oog geslagen; dragen we aan den toren zijner  
genade leger en vloot, Vorstenhuis en Vader-  
land steeds biddend op.

Gaan we dan ook met het verspreiden van

Scheurkalenders in de kazernes, met het oog  
op den Heer der Legerscharen, biddend voor  
waarts; laten we door blijmoedigheid iets af te  
sonderen voor dezen Evangelisatie-arbeid er  
toe medewerken, dat wij in het vervolg nog  
meer kunnen verspreiden, dan tot dusver is  
geschied.

## Buitenland.

Engeland Uit de Congregationalistische  
kerken.

Spurgeon betreude het diep in zijn leven,  
dat onder de Baptisten zoovele leeraars ge-  
vonden werden, die door den geest des tijds  
bleken medegesleept te zijn en in den grond  
der zaak tot het ongelooft waren overgelopen.  
Maar nog erger is het gesteld, verklaarde hij  
meermalen, in de Congregationalistische ker-  
ken, d. z. die kerken welke hun oorsprong  
vinden in de independenten, welke in Eng-  
land zoo dikwijls bloedig vervolgd werden.  
Dat Spurgeon hierin niet verkeernd zag, blijkt  
uit het volgende:

Te Liverpool komt een Unitarische ge-  
meente in de Hope street samen. De Unitari-  
ers verwerpen, gelijk bekend is, het leerstuk  
van de Drieëenige Gods, meenende dat er  
slechts een persoon in het Goddelijke wezen  
is. Zij staan daarom buiten het terrein der  
Christelijke kerk, welke toch op het fundament  
van den Doop in naam van den Drieëenigen  
God bijeenvergaderd is. Nu schijnen de Unitari-  
ers het beginsel: „onderzoek alle dingen,  
behoudt het goede“ in zoover te willen toe-  
passen, dat zij nu en dan spreken, die hunne ge-  
voelens niet deelen, uitnoodigen om hunne denk-  
beelden uiteen te zetten. Althans is een Con-  
gregationalistisch leeraar uitgenoodigd geweest  
om in het gebouw der Unitariërs in Liverpool  
zijn standpunt te verdedigen.

Eene schoone gelegenheid om op te komen  
voor de eere van den Allerhoogsten God, die  
als de Volzalige Drieëenige God bestaat en  
de menschen er op te wijzen, dat alle zaligheid  
alleen van dat heerlijke wezen afdaalt. ... zal  
men zeker denken.

Doch niet aldus. De predikant der Congre-  
gationalisten, die voor de Unitarische verga-  
dering sprak, hield een rede over „de idealen  
van het Congregationalisme“, en zeide gekomen  
te zijn om te verkondigen, wat het algemeen  
gevoelen der Congregationalisten was, n. l. welke  
godsdienstige en kerkelijke beginselen hen  
saambonden tot een leger. Het Congregatio-  
nalisme was gefundeerd, volgens den predikant  
F. A. Russell op de belijdenis der Goddelijke  
soevereiniteit in Christus, op het verlangen  
deze soevereiniteit te eeren. Hieruit sproten  
volgens den spreker de vier kenmerken van  
het Congregationalisme voort, namelijk: 1. het  
verlangen, de kerk des Heeren te beperken tot  
het volk dat in God „looft“. Hetzij dat volgens  
het oude ideaal, de mensch door bekeering  
met God vereenigd wordt, hetzij volgens het  
moderne ideaal de mensch zich bewust wordt  
van de betrekking waarin hij reeds tot God  
stond; zij belijden dat God alle als souve-  
rein in een kerk geëerd wordt, die bestaat  
uit bekeerde mannen en vrouwen.

2. De eisch dat de kerk geheel vrij zijn zal  
van den staat, welke nog krachtiger werd door  
het nieuwe licht dat verspreid werd door de  
verheffing van het leerstuk der vleeschwording,<



deze prediker zeggen zou, korten op haar molen zoude zijn.

Spurgeon's strijd tegen de Downgrade.

Het is licht te begrijpen, dat na Spurgeon's dood, de houding van dien gewenschten leerder in den »Down grade» strijd besproken wordt. In de Independent vonden wij vermeld, wat Spurgeon aanleiding gaf, om het zwaard van zijn zoon en het gewicht van zijn invloed te gebruiken tegen het opkomend modernisme ook in de vrije kerken van Engeland.

Den 15den October van het jaar 1886 sprak de bekende Amerikaanse prediker Henry Ward Beecher in de City Temple te Londen. Zeer sterk verheft Beecher zijn stem tegen de leer van de eeuwige straffen hierna, gelijk die door de groote menigte van belijders wordt verstaan. Dr. Parker, een congregationalist leerder, had aan Henry Ward Beecher daartoe met kennelijk genoegen zijn predikstoel afgestaan.

Den 25sten Februari schreef Dr. Parker aan Spurgeon:

»Wij behooren enkel het Oude Evangelisch geloof te prediken... Over dit onderwerp zou ik gaarne een openbare conferentie hebben met leeraars van alle kerken... laat mij zeggen, den 25sten October beginnende. Ik heb u noodig om de openingspredikatie te houden, hetzij in uw eigen kerkgebouw, hetzij in het mijne... De gelegenheid zou moeten gebruikt worden om een eenvoudige en heldere getuigenis van onze trouw aan de evangelische leer, ik verzoek u dringend om daaraan mede te werken; maak alle bedenkingen (suggestions) die u wilt, bepaal zelf tijd en plaats, stel zelf de voorwaarden, maar laat ons allen verenigen tot dit heilig en noodzakelijk werk.»

Spurgeon weigerde om hierop in te gaan, met de opmerking dat Dr. Parker's gedraging hem in verlegenheid bracht. Dr. Parker verzocht daarop den 1sten Maart om opheldering, en ontving den volgende dag een vriendelijk maar flinken brief, waarin Spurgeon bevestigde, dat Dr. Parker's optreden hem niet het recht gaf om beschouwd te worden voor een kampioen voor het oud Evangelisch geloof. »Het geloof dat gij met den heer Beecher beleeft is niet het geloof dat ik beleeft, en het inzicht in de religie dat gij op den voorgang plaatst is zoo ver verwijderd van het mijne, dat ik daarin niet met u een gemeenschap kan oefenen.»

Daarop verscheen het eerste artikel dat Spurgeon richtte tegen de »Down grade», het nummer van Maart 1887, van zijn maandschrift »Zwaard en truffel». In dat artikel verklaarde Spurgeon openlijk den oorlog aan de mannen die we korthedshalve moderne orthodoxen zullen noemen en welke na dien tijd steeds meer hunne overhelling tot het modernisme hebben uitgesproken.

WINCKEL.

## Voor Kinderen.

### DE STALJONGEN.

#### III.

#### EEN ROOFTOCHT.

Doch al deed nu Kees aan al de bedrijven der straatjongens, ook aan hun kwade streken, mee, toch was hij er niet zoo gerust onder als de meeste andere. Dat kwam omdat hij ook dingen had leeren kennen, waar zijn makkers niet van wisten. Als Kees bij de bureu mocht meeleven, zag hij hoe er eerstgeboden werd, en des Zondags, wanneer de vader thuis was, hoorde hij een hoofdstuk uit den Bijbel lezen en werd er ook een psalm of een lied gezongen. Kees kon dan wel niet meezingen, want hij leerde geen verzen en lezen evenmin. Ook begreep hij van den Bijbel zeer weinig en van het bidden ook niet, maar toch wel dat het geheel iets anders en beters was dan de leelijke taal, die hij op straat, en, helaas, ook wel van zijn vader hoorde.

Ook was de manier waarop de arme buurlieden met hem omgingen, wel zoo aangenaam voor Kees, als de wijze waarop hij in de buurt s'ms bejegend werd. Nu, hij maakte 't er ook na. En als de kinderen bestraft werden over 't kwaad dat zij elkander gedaan hadden, of om boze dingen die zij hadden uitgevoerd — want de buurkinderen hadden ook veelvlei verkeerd, al zwierven ze zoo niet op straat — dan voelde Kees toch, hoe hij ook zelf zulk een bestraffing ruimschoots had verdiend.

Op zekeren dag was Kees weer met zijn vrienden aan het slenteren langs de straat, toen hun oog viel op een schuit geladen met bossen Spaansche riet, die in een pakhuis moesten gelost worden.

Dat was een baantje! Dadelijk waren de deugnieten er bij om te beproeven eenige van die rieten machtig te worden.

»We moeten een heele bos hebbe», zei er een. »Die benne goed om mee te visse, en as der een aan je lijf komt dan kan je der een striem mee geve, dat is niet weet waar je blijft.»

»Jao» sprak een ander, »maao we motte 't stiekem doen. Want as die skipper 't merkt konne wijlt wel reis soo'n striem krije.»

Nu werd met een listigheid, die men bij jongens van een jaar of tien, twaalf niet zou gezocht hebben, afgesproken, wat te doen. En daarna begon de aanval. Vijf of zes kleine jongens liepen aan den waterkant heen en weer, en deden net of zij plan hadden een riet uit de bossen te trekken. De skipper die wel wist dat hij begeerlijke waar aan boord had, lette echter goed op dat er niets werd gekaapt. Doch dit was juist wat de jongens wilden. Want nu keek de man niet naar de andere zijde van zijn vaartuig. En juist daar geschiedde dat Kees en twee anderen de werkelijke aanval.

Ongemerkt badde zij een schuitje, dat in 't water dichtbij lag, los gemaakt en voeren er mee naar het groote, hooggeladen schip. Stil en behendig trokken ze een bos riet los, terwijl de skipper met zijn rug naar hen stond en voeren toen even ongemerkt weer weg. Vijf minuten later stonden ze een heel eind verder op den vasten wal en gingen met het riet op den loop naar een afgesproken plek, waar de kleineren zich weldra bij hen voegden.

Zoo was dan het onrechtvaardig goed verkregen. Nu schoot over den buit te verdeelen. Doch thans was meteen de eendracht verbroken. De groote jongens die zoolka zeiden het riet »gediefd» hadden, wilden natuurlijk de voornaamste en grootste stukken hebben, en de kleinere jongens moesten daarmee tevreden zijn; anders zou 't hun met diezelfde stukken wel aan 't verstand zijn gebracht. Doch nu moesten de grootste heeren zelf nog aan

't deelen en daar brak de strijd los. Weldra stonden de drie deugnieten elk met een riet gewapend tegenover elkander.

»Waar gehakt wordt vallen spaanders» zegt het spreekwoord en dat zou Kees ervaren, want eensklaps, midden in 't gevecht, tuimelde hij met een gil achterover en sloeg tegen den grond. Het bloed vloede over zijn gezicht, en verschrompde namen zijn makkers met achterlating van hun wapens de vlucht.

Toen Kees weer bijkwam lag hij op de kamer der bureu in een hoek op wat beddegoed, met een doek voor de oogen, die hem geweldig pijn deden. Dat was trouwens geen wonder, want een der slagen met het zwiepende Spaansche riet was juist op zijn oog terecht gekomen. Het linker oog was zoo gewond, dat het bloed er uitvloeide. Eenige menschen, die Kees zoo vonden liggen, hadden hem opgenomen, doch wisten niet waar met hem heen. Ze hadden hem in een herberg gebracht en een dokter gehaald die de wonden verbond.

Intusschen waren eenige der kleine jongens, die uit de verte hadden staan kijken, toegelopen. Zij konden ten minste vertellen waar Kees woonde. Een paar medelijdende menschen hadden den knaap toen in een kar naar huis gereden. Maar ge begrijpt, dat zij de kamer gesloten vonden en niemand er in. Gelukkig had weer de buurvrouw zich over Kees ontfemd; een ander leende wat beddegoed en zoo kwam onze vriend te liggen als ik daar straks zei. Dat alles werd hem later verteld, want de slag had zijn hoofd zoo getroffen dat hij zijn bewustzijn had verloren en niet wist wat er met hem gebeurde, tot hij bij de bureu weer tot bezinning kwam.

(Wordt vervolgd.)

#### AAN VRAGERS.

Onze vriend J. A. M. te A. vraagt wat men met oude, geheel versleten Bijbels moet doen. We begrijpen heel best dat onze lezer, ook al onderscheidt hij terecht het bedrukte papier van hetgeen er op staat, toch denouden Bijbel niet gaarne voor scheurpapier gebruikt. Evenwel dienen we hierop te letten: als het boek werkelijk geheel versleten en onbruikbaar is, dan is het ook geen Bijbel meer; 't is er een geweest, net als een kerk die in puin ligt geen kerk meer is. Zulk een niet meer te gebruiken Bijbel is dus gelijk aan alle scheurpapier en daar er nu o.a. gelegenheid is om dit te verkoopen voor de Zending onder de heidenen, geloof ik, dat dit het beste gebruik is dat men van een versleten Bijbel kan maken. 't Ware te wenschen dat er wat meer wezenlijk opgebruikte Bijbels voorkwamen!

In antwoord op twee vragen van een onzer lezersessen diene, dat succade de in suikerin gelede schil is van een soort citroenen; het verschil in kleur zal wel ontstaan door dat de vrucht min of meer rijp wordt geplukt, en het eene deel meer aan de zon was blootgesteld dan 't andere.

Vernieuwde wordt vervaardigd van een soort tarwe, die in zuidelijke landen groeit, zoolka de streken aan de Zwarte Zee en Italië. Zij wordt in Italië, Frankrijk en Duitschland vervaardigd.

HOOGENBIJK.

## Ingezonden Stukken.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie.)

#### Hooggeachte Redactie!

Gun ons de vrijheid u, naar aanleiding van uw schrijven in de Herant van 28 Febr. j.l., betreffende de schoolkwestie te Breukelen en te Zwijndrecht, het volgende op te merken.

Te Breukelen is omstreeks 1880 een school met den Bijbel opgericht, die aanvankelijk door Ds. J. van Heerde gesteuwd werd, doch later dien steun verloor.

Deze school, waaraan de heer H. W. Koelman hoofdonderwijzer is, heeft zich bij den Schoolraad aangesloten, maar het is niet in deze school, dat zich de bedoelde kwestie heeft voorgedaan.

In 1891 is er te Breukelen een tweede school met den Bijbel opgericht met den heer J. Peiser als hoofdonderwijzer.

Blijken enkele bladen is er een conflict ontstaan tusschen Ds. J. van Heerde en het bestuur der tweede school met den Bijbel, waarvan het gevolg is geweest, dat het bestuur aftrad en door een ander is vervangen. Wij echter de tweede school niet bij den Schoolraad is aangesloten mocht deze zich ook niet in de zaak mengen.

Omtrent de kwestie te Zwijndrecht, waar de school met den Bijbel bij den Schoolraad is aangesloten, moeten wij u melden, dat ons, vóór het lezen van uw stuk in de Herant, van eene correspondentie met, en van den eisch door de Hervormden aan het schoolbestuur gesteld, NIETS bekend was, zoodat de Schoolraad tot heden in deze zaak niet handelend kon optreden.

Namen den Schoolraad:

R. DIERCKEN, secretaris.  
Rotterdam, 3 Maart 1892.

## Geteformeerde Gezindheid.

#### Ned. Gerol. Kerken.

DRIETAL: Franeker, D. J. B. Wijers te Alkmaar, P. D. de Groot te Rinsumageest c. a. en W. den Hengst te Den Helder.

TWERTALLEN: Zuidland, P. W. Sluiter te Heeg en A. L. Ruijs, cand. en de V. U. — Veenendaal, G. Ringnald te Utrecht en H. G. van Kanteel te 's Gravenhage. — Zwole (alpha), J. Hanis te Oosterbierum en C. W. E. Ploos van Amstel te Gerkesklooster. — Arnhem, J. H. Feiring te Klundert en P. J. Wijnmaas te Zaandam.

BEROEVEN: Amersfoort, L. Spoel te Kampen. — Schoonhoven en Willige Langerak, H. J. Reijnt te Amstelveen. — Arnhem, J. Brouwer te Naaldwijk. — Zuidland, A. L. Ruijs, cand. en de V. U. — Meppel, J. Hanis te Oosterbierum. — Hoogeveen, C. W. E. Ploos van Amstel te Gerkesklooster. — Strijen, K. Stelma te Voornburg. — Zwole, C. W. E. Ploos van Amstel te Gerkesklooster. — Doornspijk, Jb. van der Bijl, cand. te Doornspijk.

AANGENOMEN: Doornspijk, Jb. v. d. Bijl, cand. aldaar.

BEDANKT: Den Bommel en Stad op Flakke, W. Mulder te Maassluis. — Weiken, W. Ringnald Gr. te Groningen. — Schoonewoerd, W. F. A. Winckel te Oudewater.

Christelijke Geteformeerde Kerk.

BEROEVEN: Nieuw-Leusen, E. L. Harkeema te Groningen. — Wansveld, L. Bouma te Ter-Nieuwen. — Scheemda, P. Veenhuizen te Langenslaar. — Marijkkerke, H. J. Willinger te Gees. — Driessum, L. Bouma te Terouwen.

BEDANKT: Wirdum c. a., J. Bootsma te Blijse.

#### Synodale Genootschapskerk.

BEROEVEN: Zaandam, A. M. Knottnerus te 's-Gravenpolder. — Schraaf, J. B. B. te Maartensdijk. — Linschoten, A. M. Knottnerus te 's-Gravenpolder. — Loenen op de Veluwe, H. J. Hartgerink te Mommekendam. Kortenhoef, P. Jurema te Windesheim. — Rijssen, J. H. Gezelachap Wan. te Briel en Rodenrij. — Nieuw-Amsterdam, C. van Die te Silvolde. — Hendard, Kingma te Rinsumageest c. a. — Echneld, B. van Bollen te Rimp. — Kollum, H. J. Notteboom te Geldermalsen. — Ammerstol (d. Gouda), A. E. van Deimse te Heemskerk (d. Haarlem). — Ifens c. a., A. E. Kingma te Rinsumageest. — Heerenveen, J. M. J. Hoog te Tervolde.

AANGENOMEN: Zaandam, A. M. Knottnerus te 's-Gravenpolder. — Kampen, D. J. van Dalfen te Scherpenzeel. — Rosolen (N. B.), J. W. F. Roth te Ootland. — Berg Ambacht, W. H. Dekking te Hagelstein. — Krimpen aan de Lek, P. Barstra te Wassenaar. — Rozenburg, P. J. Wauters te Goedereede.

BEDANKT: Zaandijk, L. A. van Langeraad te Stolwijk. — Steenwijk en Den Bommel G. Manveli te Nichtevecht. — Zierikzee, J. Herdersche te Tel. — Heere en Leende, G. W. van Doornse te St. Michielsgevel. — Bunnalsen, J. T. F. van der Plasse te Wapenveld. — Almerik, A. Sanders te Woubrugge. — New Amsterdam, La Crosse County, Wisconsin State, Noord Amerika, J. W. F. Roth te Ootland. — Ooster Nijkerk, C. P. S. Runger te Koudam. — Wedde, C. J. Hoogh te Smilde. — Numansdorp, W. H. Dekking te Hagelstein.

## Advertentien.

Voor de vele bewijzen van deelneming, ondervonden bij het overlijden onzer geliefde Moeder en Behuwmöeder,

Mevrouw de Wed. C. A. HOWELER,

geb. RIGTJE BRUNINGS,

betuigen de ondergeteekenden hunnen hartelijken dank.

H. A. HOWELER.

S. HOWELER—MONNIK.

R. GIESEKE—HOWELER.

H. F. GIESEKE.

C. A. HOWELER.

H. C. HOWELER—VAN BECK.

B. P. VAN MEER—HOWELER.

E. VAN MEER.

P. N. HOWELER.

J. H. HOWELER—VAN BECK.

Y. J. HOWELER.

M. W. HOWELER—VAN DER BIJL.

Amsterdam, 8 Maart 1892.

Voor de vele bewijzen van deelneming, ondervonden bij het overlijden mijner geliefde Zuster,

Mevrouw de Wed. C. A. HOWELER,

geb. RIGTJE BRUNINGS,

betuigt de ondergeteekende haren hartelijken dank.

R. BRUNINGS.

Amsterdam, 8 Maart 1892.

## Eene Juffrouw,

middelb. leeftijd, zag zich gaarne tegen Mei geplaatst, tot hulp in de huishouding of voor kinderen, in een Christelijk gezin of in eene Christelijke inrichting. Brieven fr., lett. L., Bureau Herant.

## De Herant

van af No. 465 tot heden voor den meest-biedende TE KOOP, allen net onderhouden.

Fr. dr. motto: Herant, adres VAN VLEUTEN, Gorinchem.

## Amerikaansch Orgel,

8 registers, 2 kniezwellen (Pianomodel), bijna nieuw, voor den spotprijs van 125 gulden. Genegen te ruilen, bij M. SPIERING, Boogjes No. 59, Dordrecht.

## Orgelhandel.

P. VAN LEEUWEN & ZON,

Warmoesstraat 73, Amsterdam.

RUIME KEUZE in prijzen van f 65, f 85, f 100 etc.

## MEYLINK & PIERON,

Rozengracht 10-12, Amsterdam.

Fabrikanten van Ledikanten

voor Gestichten, Pensioons enz., in alle vormen.

EENIG ADRES van

Gestampde Ledikanten.

## BELEEFD VERZOEK.

Wilt s. v. pl. onbieden de PRIJSCOURANT van Groente, Bloem- en Landbouwzaden van D. TURKENGURG, te Bodegraven; toezending gratis en franco.

Meer dan duizend soorten van zaden van de beste kwaliteit, zijn steeds in voorraad. Elke levering, ook voor kleinen tuin, geschiedt geheel franco.

In Januari j.l. verscheen bij Z. J. KONING Ge., te Oostwilde, de te all. van den 5den Jaargang van:

## De Kindervriend.

Geillust. Tijdschrift voor de Jeugd.

Hoofdredacteur: Z. J. KONING.

Daar de oplaag nu reeds geheel is geplaatst en aan verdere bestellingen dus niet meer zou kunnen worden voldaan, heeft de uitgever een tweede druk ter perse gelegd, zoodat abonneementen weer worden aangenomen en zoo spoedig mogelijk worden uitgeleverd.

De prijs van dit veelgelezen tijdschrift is per jaargang van 12 af. f 1.—

Van de vorige jaargangen zijn nog enkele exempl. beschikbaar.

Uitgave van J. A. WORMSER, te Amsterdam:

## PONTIUS PILATUS.

EENE STUDIE,

door Dr. J. WOLTJEE.

Prijs f 0.50.

# P. VAN EIJK.

FIRMA JOHANNES KRAMER & Co.,

Dam 15-17, Amsterdam.

Koopen en verkoopen EFFECTEN, vreemde COUPONS enz. Wisselen Gouden, Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIEN en BELEENINGEN. Nemen gelden à DEPOSITO met rentevergoeding van 1/2 pCt. onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

## Voor de Hulpbehoevende Kerken

In dank ontvangen:

Bij den heer Hovv ingekomen van de kerken te Apeldoorn f 10.93, en voor Kootwijk f 5; van Zaandam f 5.04, Buitenpost f 10, Rinsumageest f 12.75, Rijsoort f 9, Giessen-Nieuwekerk f 2.50, Giessen Oudkerk f 11.25, Giessendam f 3.30, Heineoord f 6.90, Oud-Beterland f 2.37, Aalten f 17.50, Bozum f 18.52, Beetsum f 5; Woudsend f 5.18, Vijfhuizen (Haarlemmermeer) f 3, Garijp f 7.30, Deventer f 8.86 1/2, Zwole f 20, Hoogeveen f 13, Harderwijk f 11.35 1/2, Hardenberg c. a. f 6 en Amsterdam 213 der collecte f 441.90.

Bij den penningmeester: van 's-Gravenhage f 81.37, Benschop f 8.55, Vreeswijk f 4, Montfoort f 5.14, Baambrugge f 8.50, Veenendaal f 6.80, Breukelen f 4.25, nogmaals Benschop f 7.50, Vreeswijk f 6.25, IJsselstein f 6.75, Kamerik f 8.10, Midrecht f 7, Gapinge f 1.15, Westervoort f 1.75, Berkel f 11.15, Vlaardingen f 22.03, Dieren f 10, Sprang en Vijfhoek f 2.50, Nieuw Helvoet f 8.46, Wetsinge en Sauwert f 10.21, Broek op Langedijk f 10, Helmond f 3.17, Bergen op Z. f 3.76, Zaamslag f 3.50, Klundert f 20.93, Schiedam f 20.23, Gerkesklooster f 32.46, Augustinusg. f 6.24 1/2, Zeist f 12.28, Scrooskerke f 19.03, Vrouwepolder f 3, Vlissingen f 17.12, Amersfoort f 17.05, Soest f 8.75, Grijskerke f 5.71, Maasland f 40.95, Watergraafmeer en Diemen f 3, Buiksloot f 3.42 1/2, Amstelveen f 17.57, Muiden f 3, Huizen f 3.76, Naarden f 8.46, Bussum f 5.66, Sloterijk f 1.60, Helder f 4.71, Alkmaar f 5.74, Heer Hugowaard f 2.68, Wormer f 3.85 1/2, Haarlem f 37.11, Schiedam f 29.23, Zuidland f 11.93, IJsselmonde f 5, Rotterdam f 113.20, St. Laurens f 5.50, Oost- en West Souburg f 2.65, Middelburg f 24.49, Scheveningen f 15.35, Naaldwijk f 10, Loosduinen f 6.16, Uit Utrecht nagift f 1, en door Ds. A. W. VAN BEECK CALKOEN.

W. HOVY.

Utrecht, 7 Maart 1892.

## Vrije Universiteit.

Door onzen amanuensis is onlangs een rond-schrijven gezonden aan heeren corresponderenden onzer Vereeniging voor hooger onderwijs, waarin hij verzoekt hem behulpzaam te willen zijn in het opmaken van een zoo volledig en juist mogelijk verslag. Dit is ieder jaar een vrij uitvoerige arbeid, waarbij veel nauwkeurigheid te pas komt. Wij wenschen niet liever dan een complete lijst te kunnen opmaken van onze leden en begunstigers, en desmettegenstaande komt nu en dan een klacht in, dat er nog altijd afzaken in namen worden gemaakt, of wel namen worden weggelaten. Ik denk, dat onze vrienden hem dit verzoek gaarne zullen inwilligen en vóór den gestelden datum (20 Maart) zullen zorgen dat het hun toegezonden lijstje met alle veranderingen en verbeteringen ons bureau bereiken.

Behalve dezen zeer geringen arbeid, hoop ik evenwel onze ijverige amanuensis, dat het toegezonden lijstje een spoorslag zal mogen zijn, om den ijver op te wekken, ten einde zorg te dragen, dat de namen, die er nog niet op voorkomen, en die er toch op moeten voorkomen, nog ter eldier ure daarop komen.

Omg. om dit te volvoeren is de datum van 20 Maart zeker wel wat vroeg; maar dat levert volstrekt geen bezwaar op. Niemand late zich daardoor onthouden. Een supplementlijstje zal zeer welkom zijn, en wij zullen wel zorg dragen dat het nog in het verslag komt, mits het niet al te laat worde toegezonden. Ook is er dringende behoefte aan meerdere agenten in sommige districten.

Ik heb wel eens meer nagesproken, dat het wonderlijk is, en toch waar, dat er nog altijd zooveel door de mazen glippen. broeders en zusters, die krachtens hun beginsel bij ons behooren, en toch nog nimmer op eenig-rij wijze van hunne belangstelling deden blijken. Ik houd veel van »de stillen in den lande»; maar dat is mij wel wat al te stil. Wij moeten meer ons hooge overrecht besellen, te mogen arbeiden in den dienst van onzen Koning. Het zal ook steeds een thermometer zijn van den heiligen geestdrift, die ons bezielt voor de eer van onzen Heere.

Toen, na de schrikkelijke zonde van het gouden kalf, het volk Israëls zijn schuld had bewend, en de verzekering van 's-Heeren vergevende en verschoonende genade mocht ervaren, was aanstonds ieders hart bewogen, om den Heere vrijwillig offerande te brengen, van goud en zilver en kostelijke gesteenten, maar ook van koper en hout, en kwam er zóó veel, dat de werkmesters tot Mozes zeggen moesten: »Het volk brengt te veel, meer dan genoeg is ten dienste des werks, hetwelk den Heere te maken geboden heeft», en Mozes een stem door het leger moest laten gaan, dat man en vrouw moest worden teruggehouden van meer te brengen (Exodus 35 en 36.) Dat was dus geen stillaten. Nu, een weinig van dien heiligen ijver vervulde ook onze harten, en de Heere zal Zijne beloften niet onvervuld laten: »Die Mij eeren, zal Ik eeren.»

W. HOVY.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan contributien: door den heer P. J. J. Gooris te Brielle f 23.50; door den heer P. Roodhuysen te Veenendaal f 50; door den heer S. S. Hofstra te Assen f 60; door den heer M. Galkema te Baaij f 35; door den heer B. C. Hamer te Zutphen f 34; door den heer O. A. Brouwer te Dokkum, van G. J. H. te B. f 1; door den heer W. Post te Lollum f 16.50; door den heer J. Haan, van A. B. J. te U. f 1; door den heer W. de Vroom te Harderwijk f 13.50; aan collecten: van de Ned. Ger. kerk te Dokkum f 4; aan schenkingen: door den heer J. S. Westerveld te Berg-Ambacht f 1; door den heer B. C. Hamer te Zutphen, van mej. H. f 3; door den heer S. S. Hofstra te Assen, van een vriendin f 1.

Voor het studietoel:

Bij Prof. Dr. A. H. de Hartog ingekomen: door den heer A. V. te O. van de stuivers-vereeniging te A. en O. f 25.

S. J. SEEFAT, penningmeester.

Hilversum.

Wegens ongesteldheid van den Auteur, moet de uitgave van:

## UITLEGKUNDIGE WENKEN,

Korte aantekeningen op den Brief van den Apostel Paulus aan de Ephesiërs,

door

Dr. A. H. DE HARTOG,

TIJDELIJK GESTAAKT worden.

A. FERNHOOUT,

Amsterdam. Uitgever.

Heden verscheen bij GEBR. HUGO, Rotterdam:

## G. VOETIUS,

Catechisatie over den Heidelb. Catechismus,

met inleiding en aantekeningen voorzien door

Dr. A. KUYPER.

Prijs 2 deelen ingenaaid f 5.60. Gebonden in 2 stempelpanden f 6.50.

Na ontvangst van postwissel franco zending.

Bij J. A. WORMSER, te Amsterdam, verscheen de VIJFDE AFLEVERING van:

## ONS PROGRAM

door

Dr. A. Kuyper.

Derde herziene druk.

Ingenaaid f 3.60. In stempelpand f 4.50.

»ONS PROGRAM» is geheel uitverkocht. Het werk